

який спонукає до участі в діалозі, є потреба у вирішенні певного завдання, а сам діалог можна описати в термінах *ситуативності* вбачаємо за доцільне здійснювати його навчання за допомогою спеціально створених комунікативних ситуацій, які чітко регламентують цілі, окреслюють завдання та ролі кожного з учасників комунікативної взаємодії.

Хоча практика використання комунікативних ситуацій вже окреслилася в системі вітчизняної шкільної іншомовної освіти (В.Г. Редько), вона не позбавлена окремих труднощів, зумовлених невмінням учнів починати та підтримувати змістовні діалоги, правильно будувати запитальні речення тощо. Через тренувальну природу діалогів їм може бути важко конвертувати поставлене завдання в мотив, усвідомити цілі тренувальної діалогічної діяльності, екстраполювати їх на власні потреби. Саме в цьому контексті перед розробником завдань та вчителем постає завдання *максимально врахувати індивідуальні запити та інтереси учнів* з метою активізувати та вмотивувати їх комунікативну діяльність. Ідея навчання мови через спілкування має базуватися на *принципі інтеграції навчання так званої “механіки” іноземної мови*, під якою насамперед розуміємо лексику, граматику, вимову. Окремо варто пам’ятати, що діалог – це не лише одна із форм спілкування, яка передбачає почерговий обмін репліками, але й різновид міжособистісної поведінки, а відтак підпорядковується певним прийнятим у конкретному суспільстві правилам та нормам, які, у свою чергу, визначаються культурою та традиціями. Через дотримання соціальних норм діалогу відбувається соціалізація особи, яка вступає в мовленнєву взаємодію з іншими людьми.

Особливості використання мовленнєвих ситуацій як засобів формування ключових компетентностей у процесі навчання іншомовного спілкування учнів 7-8 класів гімназій

*М.В. Яковчук,
науковий співробітник
відділу навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України*

Формування іншомовної комунікативної компетентності найбільш повною мірою проявляється у процесі використання мовленнєвих ситуацій.

Проаналізувавши зміст чинних підручників з іноземних мов для учнів 7-8 класів, як основний засіб набуття учнями досвіду спілкування в межах ключових компетентностей щодо використання мовленнєвих ситуацій як засобів навчання іншомовної комунікації, можна зробити висновок, що запропоновані завдання на формування іншомовної комунікативної компетентності не містять суто практичної спрямованості, співвіднесеності з реальною комунікацією, не вмотивовують навчальну роботу учнів, не спонукають їх до критичного мислення, а більшою мірою виконують функцію контролю рівня засвоєння навчального матеріалу відповідно до теми, що вивчається. Аналіз мовленнєвих

умінь і навичок учнів 7-8 класів дозволив дійти висновку, що багато учнів, яких стимулюють до іншомовного ситуативного спілкування, не мають достатнього досвіду в подібному спілкуванні.

Враховуючи презентовані вище концепти, нами було підготовлено зміст тематичних комунікативних завдань для закладів загальної середньої освіти як засобів інтегрованого формування в учнів механізмів ситуативно спрямованого іншомовного спілкування відповідно до передбачених чинною модельною програмою сфер і тем (Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти, 2021) та успішно апробовано у шкільній практиці технологію формування ключових компетентностей засобами мовленнєвих ситуацій. Для забезпечення ефективності навчання іншомовного спілкування нами було удосконалено методики використання мовленнєвих ситуацій; технології ситуативно компетентно орієнтованого навчання іноземних мов; визначено й охарактеризовано методичні функції мовленнєвих ситуацій як важливих засобів формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності, запропоновано технологію компетентно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів закладів загальної середньої освіти засобами мовленнєвих ситуацій, окреслено та обґрунтовано її етапи та запропоновану систему комунікативних дій, що мають виконувати учні у процесі її реалізації.

За результатами проведеного дослідження було доведено ефективність запропонованої технології у навчальному процесі, а саме: учні ґрунтовніше оволодівали тематичними лексичними одиницями в межах змісту ключових компетентностей, які передбачалося сформулювати; їх висловлювання стали цілісними та логічно структурованими та містили мовленнєві зразки оцінних суджень, узагальнень і висновків.

Отже, використання мовленнєвих ситуацій у процесі навчання іншомовного спілкування у межах відповідної тематики дає змогу наблизити навчальні дії учнів до реальних умов мовленнєвої взаємодії з представниками інших мов і культур та дотримуватися відповідної комунікативної поведінки у спілкуванні з ними.

Автентичні аудіодокументи як матеріал до аудіювання з французької мови учнів гімназії

*Ф.В. Довбищенко,
доктор філософії,
провідний науковий співробітник
відділу навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України*

Метою навчання аудіювання є розвиток в учнів гімназії навичок та вмінь, пов'язаних із розумінням на слух аудитивних текстів та усного мовлення. Рівень розуміння на слух аудитивного тексту залежить від загального рівня мовної компетенції, на якому перебуває учень у рамках, заданих навчальною програмою.